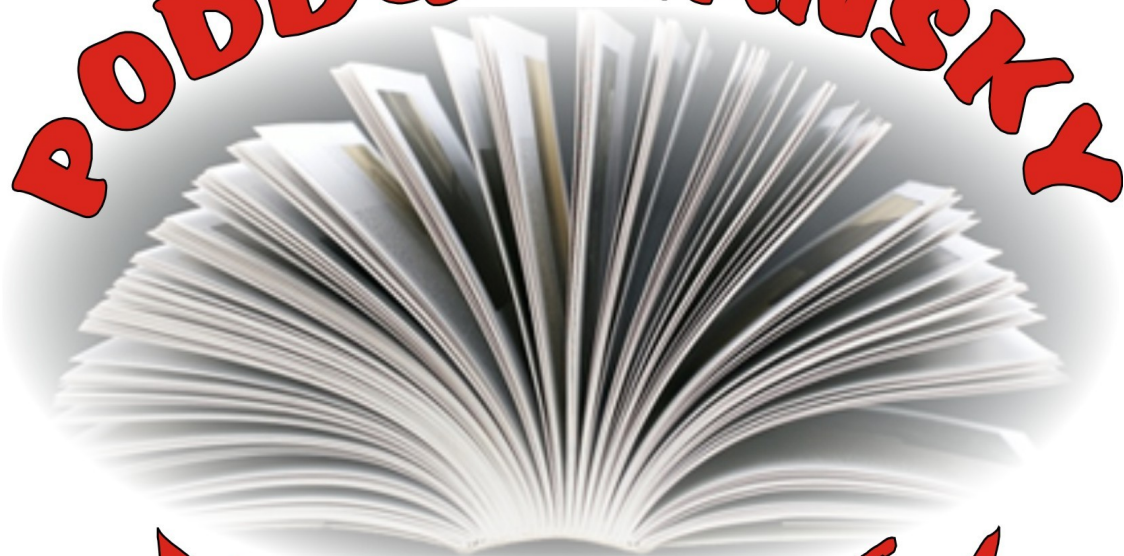

PODDUKLIANSKY

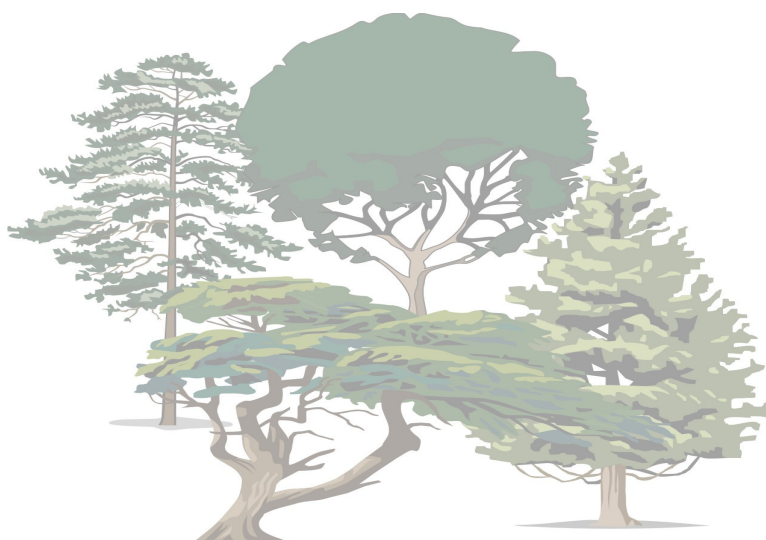

KNIHOVNÍK

Ročník 2 číslo 2

2011

Časopis Podduklianskej knižnice vo Svidníku

Medzinárodný rok lesov 2011

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Naše aktivity... ..</i>	<i>1</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>6</i>
<i>Regionálne osobnosti – Michal Blicha.....</i>	<i>8</i>
<i>Z pera našej čitateľky.....</i>	<i>10</i>
<i>Umelecké slovo bez bariér.....</i>	<i>10</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>12</i>
<i>Galéria slávnych osobností v oblasti písma a kníh.....</i>	<i>14</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>15</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>16</i>
<i>Úsmev, prosím... ..</i>	<i>17</i>
<i>Hádanky.....</i>	<i>18</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuť tisícročia.....</i>	<i>18</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>19</i>
<i>Optické ilúzie.....</i>	<i>19</i>
<i>Medzinárodný rok lesov 2011.....</i>	<i>20</i>

Knižnica pre všetkých

Naše aktivity...

Ako a z čoho robiť medovníky, ako ich zdobiť a čím, akú techniku zdobenia používať, to všetko sa **5. apríla 2011** mohli dozvedieť prítomní, ktorí sa zúčastnili na podujatí, ktorého hlavnou aktérkou bola pani Mária Molčanyiová, perníkárka – MAFKA z Ladomirovej. Netradičné podujatie, ktoré malo príznačný názov **Kus srdca v medovníku**, sa uskutočnilo pred veľkonočnými sviatkami na hudobnom úseku a bolo o to zaujímavejšie, že si prítomní mohli vlastnými rukami vyskúšať, aká je to pipľavá, náročná ale zároveň zaujímavá a že človek sa musí vedieť sústrediť a mať ruku, aby výsledok stál za to. Dozvedeli sme iného aj to, že p. Molčanyiová pripravovala majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji, ktoré sa konali Slovensku. Prítomní sa mohli pokochať jej niektorými, ktoré so sebou doniesla a mohli si ich aj zakúpiť.

práca,
pevnú

sa okrem
medovníky na

tohto roku na
prekrásnymi výtvormi,

Ukončenie druhej svetovej vojny si každý rok pripomíname 8. mája ako **Deň víťazstva nad fašizmom** - víťazstva ľudstva nad zlom, ktoré v jeho dovtedajšej histórii nemalo

svojimi rozmermi a hrôzou obdoba. V tento deň so smútkom spomíname na tých, ktorí sa stali jeho obeťami, ale s vďakou myslíme na tých, ktorí obetovali svoj život v boji za slobodu a mier. Pri tejto príležitosti sa v knižnici uskutočnilo **15. mája 2011** podujatie, v ktorom účinkujúci svojim prednesom poézie a prózy, ktoré boli popretkávané pesničkami tria Tropar a speváckej skupiny Svidníčanka, vzdali hold padlým v tejto vojne, tým, ktorí žili a zomierali aj za nás.

Tohto roku sa v kalendári 8. mája stretli dve udalosti, okrem už spomínaného Dňa víťazstva aj **Deň matiek**, ktorý sa slávi

druhú májovú nedeľu v roku. Mama – aké jednoduché, ale najľubozvučnejšie slovo. Slovo, ktoré sa prevažná väčšina z nás naučila vyslovovať ako prvé. Slovo, ktoré bolo už toľkokrát ospevované nielen v poézii či próze ale aj zhmotnené v umení napr. v podobe

plastík alebo malieb. Najčastejšie sa pri vyslovení slova mama vynorí v našich myšliach tá naša mama. Mama, ktorá nás sprevádzala životom od nášho narodenia, a keďže ku každému sviatku neodmysliteľne patrí kytica, tu našu pomyselnú kytičku sme uvili z pesničiek, básničiek a prózy, ktorú pripravili v toto nedeľňajšie popoludnie recitátorky, a to Anna Vaňková, Sofia Kundrátová, Nadežda Muščíková, Anna Dzurová, Oľga Uramová, Ľudmila Ražina, Anna Strenková, Dáša Iszófová, Oľga Cuprišinová, Mária Labiková a Kristínka Ražina.

Už po 16 krát sa v histórii našej knižnice konalo **26. mája 2011** vyhodnotenie literárnej súťaže **Pavlovičov literárny Svidník**, v ktorej autori-amatéri písaným slovom vyjadrujú

predovšetkým svoje pocity a postoje podmienené rytmom každodenného života. Pre niektorých sú to ich prvé pokusy a niektorí sa do súťaže zapájajú už viac rokov. Títo talentovaní jednotlivci si prišli v tento deň prevziať ocenenia za svoju básnickú a prozaickú tvorbu. Ceny súťažiacim osobne odovzdala predsedníčka poroty Mgr. Jana Nagajová z Bardejova. Členkami poroty boli Mgr. Emília Tkačivská a Anna Mitaľová. Do súťaže sa zapojilo 10 škôl v kategóriách poézia a próza, a to ZŠ Ulica Komenského (30 prác), Spojená škola-ZŠ (15 prác), ZŠ Ulica 8. mája (22 prác), ZŠ Ulica Karpatská (13 prác), CZŠ sv. Juraja (5 prác), Gymnázium blahoslavennej matky Terezy (3 práce), Spojená škola-OA, HA (3 práce), SPŠO (14 prác), Gymnázium DH (16 prác).

I. kategória – poézia

mladší školský vek (3.-4. ročník)

1. miesto Daniela Gajdošová
2. miesto Simona Suvaková
3. miesto Tobiáš Tkáč

mladší školský vek (5.-6. ročník)

1. miesto Klaudia Kaščáková
2. miesto Lucia Jevočinová
3. miesto Kornélia Hutňanová

starší školský vek (7.-9. ročník)

1. miesto Veronika Jackaninová
2. miesto Patrik Džavoronok
3. miesto Martin Bruško

stredné školy

1. miesto Miriama Koval'uková
2. miesto Viera Hudzinová
3. miesto Jakub Kurej

II. kategória – próza

mladší školský vek (3.-4. ročník)

1. miesto Michaela Gajdošíková
2. miesto Barbara Bačová
3. miesto Viktória Ražina

mladší školský vek (5.-6. ročník)

1. miesto Jana Mat'ašová
2. miesto Daniela Mat'ašová
3. miesto Kristína Frančáková

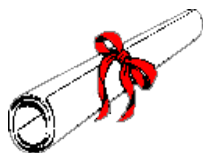
starší školský vek (7.-9. ročník)

1. miesto Vanesa Štefanisková
2. miesto Juliana Kost'ová
3. miesto Petra Vansačová

stredné školy

1. miesto Miroslava Vančišinová
2. miesto Silvia Kaliňáková
3. miesto Stanislava Drimáková

Pre našich najmenších návštevníkov knižnice – deti materskej školy na Ulici 8. mája sme pripravili **18. mája 2011** názvom **Kde bolo, tam bolo**. pokračovaním“ Jesene s jeseni na pešej zóne v iného v tento deň medzi Knihomila, ktorá im Rozprávkový škriatok, minuloročnom jesennom zaujímavé rozprávky. Pod Ľudmily Vencurikovej vystúpili na Ulici 8. mája a žiačka rozprávku O Pipke a Hruške, ktorú

rozprávkové popoludnie pod Podujatie bolo akýmsi „voľným knihou, ktorú organizujeme v centre mesta. Okrem deti zavítala aj Víla prečítala nielen rozprávku ktorú napísali deti na podujatí, ale aj iné „taktovkou“ vychovávateľky so svojim tančekom žiaci zo ZŠ Viktória Červená prečítala napísala spolu s Teréziou Husárovou.

7.6.2011 sme mali možnosť privítať v knižnici pani **Magdalénu Pavlišínovú**, autorku dvojknihy rozprávok pre najmenších **Modrý vlk a Zo zelenej lúky**. Táto pani, ktorá o sebe povedala, že má rada prírodu, les, zber húb, kvety a miluje zvieratá, deťom pripravila milé stretnutie v knižnici, porozprávala im ako v mladosti písala básne, neskôr rozprávky a ako snívala o tom, že raz sa jej podarí vydať ich aj knižne. A to sa jej podarilo aj vďaka jej vnukom, pre ktorých píše rozprávky, ale aj vďaka jej pomohla finančne, aby sa táto kniha dostala medzi všetky deti, ktoré radi čítajú. Jej rozprávky sú o prírode, zvieratkách, ale aj o technike, ale hlavne sú to rozprávky bez násilia. Spestrením tohto podujatia bola dramatizácia rozprávky zo spomínanej knihy **Vodník Člupko a čert Emilko**, ktorú pripravili žiaci ZŠ na Ulici 8. mája pod vedením vychovávateľky L. Vencurikovej.

Dňa 3. 6. 2009 Európska komisia oznámila, že rok 2011 bude Európskym rokom dobrovoľníctva. Do dobrovoľníckych aktivít je zapojených viac ako 100 miliónov Európanov v rôznych organizáciách, občianskych spoločnostiach, mládežníckych kluboch, nemocniciach, školách, športových kluboch atď. Aby sme sa dozvedeli niečo viac o tomto hnutí, ale hlavne o ASSR (Asociácia Samaritánov Slovenskej Republiky), ktorá bola zaregistrovaná na Ministerstve vnútra SR dňa 12.8.2005 a bola budovaná podľa vzoru zahraničných samaritánskych organizácií, zorganizovali sme v knižnici **13. júna 2011 stretnutie s predsedom miestnej organizácie ASSR vo Svidníku, Slavomírom Sakalíkom**, ktorý študentom SZŠ milosrdného Samaritána a Gymnázia

blahoslavenej Matky Terezy porozprával o vzniku a aktivitách ASSR na Slovensku. Toto občianske združenie združuje dobrovoľných členov, samaritánov, ktorí sa snažia svojím konaním naplniť myšlienku samaritánstva – pomoc druhým.

Ako sme už informovali presne pred týždňom (7.6.2011) sa uskutočnila v knižnici beseda s Magdalénou Pavlišínovou, autorkou knihy *Modrý vlk* a Zo zelenej lúky, a **14.6.2011** sa uskutočnila beseda s tou istou autorkou ale už aj s ilustrátorkou jej knihy Margitou Rešovskou z Prešova, odbornou pracovníčkou Šarišskej galérie. Prítomní žiaci 2. ročníkov ZŠ na Ul. 8. mája a žiaci Spojenej školy vo Svidníku si najprv pozreli dramatizáciu jednej rozprávky zo spomínanej knihy, potom sa dozvedeli niečo zo života spisovateľky a ilustrátorky a nakoniec sa dostali k slovu aj deti a to svojimi zaujímavými a niekedy až neuveriteľnými otázkami, ktorými zasýpali spisovateľku a ilustrátorku.

Od roku 2005 je knižnica spoluorganizátorom Slávnosti kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska vo Svidníku a v rámci uvedeného podujatia usporadúva besedy s ukrajinskými spisovateľmi na Slovensku i z Ukrajiny. Tohto roku sme mali možnosť, pre zmenu, privítať medzi nami **17.6.2011** poľských spisovateľov, a to Zbigniewa Włodzimiera Franczeka a Wojciecha Pestka. Ďalšími hosťami na besede boli spisovatelia Halyna Malyk a

Olexander Šokalo obidvaja z Ukrajiny a Olena Kucharska, riaditeľka ukrajinského vydavateľstva Lira. Ukrajinských spisovateľov zo Slovenska zastupovali Ivan Jackanin, ktorý je predsedom Spolku ukrajinských spisovateľov na Slovensku a ktorý zároveň moderoval toto podujatie, Július Paňko, Nadežda Varcholová a Mária Nachajová.

Z pestrej palety podujatí uskutočnených v druhom štvrtroku 2011 pre deti, môžeme ešte spomenúť besedy o knihách: R. Mórica - *Z poľovníckej kapsy*, Ľ. Ondrejov - *Keď pôjdeš horou*, M. Ďuríčková – *O Guľkovi Bombuľkovi*. V rámci hodiny slovenského jazyka v knižnici to bolo podujatie – *Veselé potulky po Slovensku*. Pre žiakov 5. roč. Spojenej školy to bola beseda spojená s premietnutím videokazety – *Prostonárodné slovenské povesti* od Pavla Dobšinského.

Pre obyvateľov Domova dôchodcov a domova sociálnych služieb to boli literárno-hudobné pásma *Veľká noc* a *Deň matiek* a *Deň otcov*. Poézia lieči dušu – literárno-hudobné pásmo pre širokú čitateľskú verejnosť. Hodina deťom s maskotom Hugom vo Vyšnej Olšave, V rámci 57. Slávnosti kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska vo Svidníku sa v Múzeu ukrajinskej kultúry konala medzinárodná vedecká konferencia pod názvom *Ukrajinci v prihraničných oblastiach Karpát: problémy akulturácie, asimilácie, identifikácie* na ktorej vystúpilo aj spevácke trio Tropar, ktoré pracuje pri Podduklianskej knižnici vo Svidníku.

Nadežda Mičáková

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike bude oddelenie bibliograficko-informačných služieb a regionálnej literatúry, postupne predstavovať rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný podduklianský región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

ZBORNÍKY O REGIÓNE SVIDNÍK

Sú súčasťou knižného regionálneho fondu. V terminologickom a výkladovom slovníku Katuščák, Dušan-Matthaidessová, Marta-Nováková, Marta : Informačná výchova. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1998, s. 363 a 364 je vysvetlený pojem zborník takto: „**zborník** (en collection of papers) - súhrnné označenie pre knižné publikácie, ktoré pod spoločným názvom prinášajú súbor samostatných, vzájomne príbuzných textov. Zborník môže pozostávať z prác jedného autora, viacerých autorov, z historických dokumentov, oficiálnych materiálov ap. Môže pozostávať z pôvodných, doteraz ešte nepublikovaných textov, alebo znovu odtlačať texty, ktoré boli už skôr nejakým spôsobom publikované. Z hľadiska knižnično-informačnej činnosti je dôležité rozlišovať medzi zborníkmi z pôvodných príspevkov a reedičnými zborníkmi. Z pôvodných príspevkov sú zostavené zborníky nových, doteraz nepublikovaných textov. Patria k nim najmä: *jednorazové i kontinuálne zborníky vedeckých prác, konferenčné zborníky, jubilejné zborníky, almanachy*. K reedičným zborníkom patria predovšetkým *autorské zborníky, súborné vydania prác jedného autora, antológie, zborníky materiálov, čítanky, chrestomatie a i.*“.

Odd. BIS a regionálnej literatúry vo svojom fonde vlastní všetky typy spomínaných zborníkov, ktoré sú rozličným spôsobom späté s regiónom Svidník: obsahom, miestom vydania, regionálnym podujatím, a pod., alebo sú to zborníky všeobecného charakteru, ale v kontexte pojednávajú aj o regióne Svidník.

Zborníky z konferencií, seminárov a odborných stretnutí

Ak ctený používateľ, resp. záujemca, navštívi toto oddelenie, nájde tu zborníky o regióne Svidník s rôznorodou tematikou, napr. zborníky zo stretnutí, odborných seminárov a konferencií napr. na tému ochrany životného prostredia a cestovného ruchu:

Za zelený Karparský euroregión. „Separácia odpadov a samospráva miest v slovensko-poľskom prihraničí Karpatského euroregiónu“ : referáty z medzinárodného seminára 25.-26. novembra 2004 vo Svidníku;

Rýchlostná komunikácia sever - juh a jej vplyv na rozvoj Podduklianskeho regiónu : referáty z medzinárodnej konferencie 24.-25. október 2001 vo Svidníku;

Spoločne za Karpaty. „Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónov okresov Svidník a Bardejov na roky 2007-2013 a príprava na programy rozvoja vidieka EÚ“ : referáty z medzinárodnej konferencie z 23. novembra 2006 vo Svidníku;

Sprievodca X. Východoslovenského tábora ochrancov prírody Krajná Bystrá 26. júla-3. augusta 1986;

Desiaty Východoslovenský tábor ochrancov prírody : prehľad odborných výsledkov (Krajná Bystrá 26.7.-3.8.1986, okr. Svidník);

XXVII. Východoslovenský tábor ochrancov prírody s medzinárodnou účasťou. Zborník odborných výsledkov : Vyšná Pisaná 26. júl-2. august 2003.

S trochu inou tematikou sú zborníky: **Pavlovičov literárny Svidník : zborník víťazných prác z 1.-5. ročníka okresnej literárnej súťaže**, ktorý vydala Podduklianska knižnica vo Svidníku v roku 2001 a zborníky z konferencií v rámci cezhraničnej spolupráce medzi Krosnom a Svidníkom v oblasti činnosti knižníc:

Rola Bibliotek i Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Integracji Miedzykulturowej Społeczności Lokalnych : materialy z konferencji -Krosno 3.X.2002;

Biblioteki Pogranicza w przededniu rozszerzenia Unii Europejskiej Nowe Zadania-Nowe Możliwości, Warszawa 2003;

Animacja czytelnicza w bibliotekach dziecięcych w Euroregionie Karpackim - perspektywy współpracy - materialy z konferencji - Krosno, 30. maja 2006.

Emília Kudlová

pokračovanie v ďalšom čísle

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojim menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatel'nú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej budeme predstavovať osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

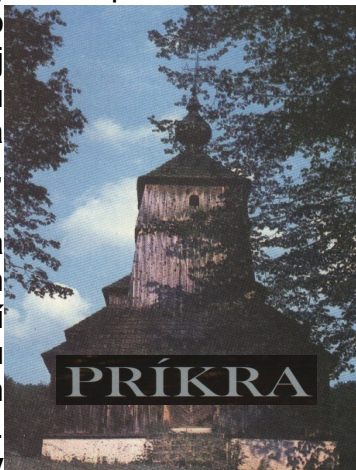
Michal Blicha Pedagóg a jazykovedec

Narodil sa 23.10.1930 v Príkrej, okr. Svidník. Študoval v Prešove, Košiciach a na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave odbor slovenský jazyk-ruský jazyk. Po skončení učil na Pedagogickej škole v Prešove (1954-1958) ako učiteľ, v r. 1959-1961 na 1. Základnej deväťročnej škole v Košiciach (zástupca riaditeľa), v r. 1961-1964 bol pracovníkom Katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogického inštitútu v Prešove, v r. 1964-1996 pracovníkom Katedry slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty UPJŠ v Prešove, od r. 1997 Prešovskej univerzity, kde pôsobil ako asistent, odborný asistent a docent. V r. 1971 získal titul PhDr., 1976 CSc. a v r. 1978 sa habilitoval za docenta. V r. 1979-1980 bol vedúcim katedry, v r. 1980-1985 prodekan fakulty. V rokoch 1997-2007 pôsobil aj na Katedre knižničných a slovacikálnych štúdií Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. V r. 1980-1981 pôsobil na Univerzite v Novom Sade (Juhoslávia) a v r. 1987-1989 na Univerzite Klimenta Ochridského v Sofii (Bulharsko) ako lektor slovenského jazyka. Vo vedeckom výskume sa sústredil na onomastiku (výskum – vznik – vývoj a fungovanie vlastných mien, najmä chotárnych názvov, miestnych názvov, živých mien, priezvisk a pod.). Pracoval aj v oblasti slavistiky a slovensko-ukrajinských kontaktov. Je autorom a spoluautorom mnohých odborných štúdií a článkov z oblasti onomastiky a jazykovedy uverejnených v publikáciách, zborníkoch a odborných periodikách. Z jeho bohatej publikačnej tvorby hodno spomenúť také práce, ako: **Využitie ukrajinského nárečia na východnom Slovensku pri vyučovaní slovenského jazyka (1967), Slovenské prvky v ukrajinskom nárečí na severovýchodnom Slovensku (1968), Chotárne názvy zatopených obcí na Ondave pri priehrade Domaša (1969), Zemepisné názvy Ondavskej a Toplianskej doliny (1975), Charakteristika názvov ulíc okresných miest Východoslovenského kraja (1986), K jazykovej charakteristike priezvisk na východnom Slovensku (1989), Z problematiky vlastných mien v hornej časti Ondavy (1991), Migračné prvky vo východoslovenských priezviskách (1995), Nárečové prvky vo východoslovenských priezviskách (1995), Typonymia Ondavskej a Toplianskej doliny : slovensko-rusínske jazykové kontakty v chotárnych názvoch (1996) a i. Je spoluautorom vysokoškolských príručiek pre študentov **Metodika výskumu vlastných mien (1975) a Úvod do onomastiky (1986).****

Je hlavným organizátorom onomastického výskumu na východnom Slovensku, organizátorom viacerých slovenských onomastických konferencií s medzinárodnou účasťou. Zúčastnil sa tiež mnohých medzinárodných konferencií a kongresov v zahraničí (Lipsko, Berlín, Praha, Varšava, Krakov, Moskva, Sofia atď., na ktorých vystupoval s referátmi (vyšli v zborníkoch)).

Michal Blichu nezabúda ani na svoje rodisko. V r. 1994 vydal informačno-propagačný materiál o dejinách rodnej obce pod názvom **Príkra (Prykra)** (Príkra : Spoločenstvo urbárskeho a súkromného lesa Príkra, 1994). Pri príležitosti 450. výročia prvej písomnej zmienky a prijatia obecných symbolov obce Príkra vyšla v roku 2006 rozsiahla jubilejná monografia **Príkra**, ktorej Michal Blichu bol hlavným autorom (Blichu, Michal - Custer, Richard - Grešlík, Vladislav: Príkra : Prešov, Akcent Print, 2006. 160 s.).

Meno Michala Blichu sa dostalo do súbornej personálnej bibliografie slovenských slovakistov a slavistov, ktorá vyšla pod názvom **Slovenskí jazykovedci** (Martin : Matica slovenská, 1987) a v roku 1998 v Bratislave vo vydavateľstve Veda pod rovnomeným názvom **Slovenskí jazykovedci**, a jej autorom je Ladislav Dvonč. Profil Michala Blichu je uverejnený aj v slovníku **Vlastivedný slovník Rusínov-Ukrajincov (Prešovsko) (Krajeznavčij slovnyk rusyniv-ukrajincov. (Prjašivščyna)**, ktorý vydal v Prešove Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky v roku 1999.

Michal Blichu je uznávaným odborníkom doma i v zahraničí, čo sa prejavuje v reagovaní domácich a zahraničných odborníkov. V ostatnom čase dokončuje rozsiahly Slovník východoslovenských priezvisk.

Emília Kudlová

Použitá literatúra:

Blichu, Michal. *Typonymia Ondavskej a Toplianskej doliny : slovensko-rusínske jazykové kontakty v chotárnych názvoch* / Michal Blichu. - Prešov : Pedagogická fakulta UPJŠ, 1996. - 213 s. - ISBN 80-88697-23-9

Dvonč, Ladislav. *Slovenskí jazykovedci : súborná personálna bibliografia slovenských slovakistov a slavistov (1986-1995)* / Ladislav Dvonč. - Bratislava : Veda Vydavateľstvo SAV, 1998. - 728 s. - ISBN 80-224-0573-6

Kudlová, Emília. Michal Blichu (1930) / -PK- In: *Kultúrnik*. - Roč. VI, č. 1 (2000), s. 1. - V rubrike Osobnosti regiónu

Z pera našej čitateľky

Napísali ste nám:

UMELECKÉ SLOVO BEZ BARIÉR

Už tradične v rámci Slávností kultúry Rusínov-Ukrajincov na Slovensku v Podduklianskej knižnici sa vždy v piatok koná beseda s renomovanými zahraničnými spisovateľmi. Tento rok v piatok **17.6.2011** v priestoroch Podduklianskej knižnice vo Svidníku predseda Spolku ukrajinských spisovateľov na Slovensku Ivan Jackanin po privítaní riaditeľom p. Kamilom Beňkom, predstavil hostí z Poľska: spisovateľov Zbigniewa Włodzimierza Fronczeka, Wojciecha Pestka a mladú prekladateľku z ukrajinského do poľského jazyka a naopak Iwonu Wasiliewsku. Všetci prišli z poľského Lublina. Pán Z. W. Fronczek

v krátkosti hovoril o svojej literárnej a redakčnej činnosti a zároveň prítomným predstavil literárny dvojmesačník Lublin, ktorého je šéfredaktorom a v ktorom často dáva priestor poľsko-ukrajinským literárnym vzťahom. Jeho posledná návšteva

v západoukrajinskom meste Černivci ho inšpirovala k napísaniu poviedky Minca z Černivciv, z ktorej úryvok v preklade I. Wasiliewskej predniesla známa recitátorka pani Evelína Hvaťová. S tvorbou poľských spisovateľov ukrajinská

Slovensku mala možnosť sa zoznámiť už na stránkach literárno-umeleckého a publicistického časopisu Dukľa, ktorý vychádza v Prešove. Spomeňme kratučkú, ale veľmi výstižnú poviedku Z.W. Fronczeka Mamut v preklade I. Jackanina, ktorej dej sa točí okolo výroku staručkého Zalieskeho z Podľašia z čias druhej svetovej vojny, rezonujúceho podnes: „Ak sem prídu Rusi, tak pobožkám mamuta pod chvostom“, hoci v skutočnosti mamuta si nevedel ani len predstaviť, nakoľko ho nikde nevidel vyobrazeného. Preto si ho pomýlil s dvojhrbou ťavou, ktorá po úteku z ruského cirkusu inštinktívne smerovala na západ a cestou mu spásala slamenú strechu z chalupy. Aj tento príklad len potvrdzuje fakt, že pre tvorbu spisovateľa Z.W. Fronczeka je charakteristické to, že dávny historik vie dať nádych súčasnosti. V podstate v jeho próze víťazí dobro nad zlom,

námety pre svoje cenné publicistické reportáže čerpá zo svojho lublinského regiónu („Romans v Lubline“).

Básnik, prozaik, reportér, literárny kritik, novinár Wojciech Pestka ukončil exaktné vedy, snáď aj preto jeho tvorba je viac racionálna, než u tých spisovateľov, ktorí študovali filológiu. Jeho poviedky a reportáže sú presné, trefné, založené na zistených faktoch, napríklad zbierka poviedok „Balada o żyletce“ (v roku 2008 vyšla po ukrajinsky v Kyjeve). Veľký ohlas vyvolala jeho kniha pod názvom „Do zobaczenia w piekle“ (Dovidenia v pekle). Sú to reportáže o veľkej pohrome Ukrajincov, Poliakov, Litovčanov a Bielorusov, ktorí vo vyhnanstve boli prinútení zrieť sa svojho jazyka a svojej viery. Literárne diela W. Pestka boli preložené do nemeckého, lotyšského srbského, ukrajinského, ruského a japonského jazyka. Svoju básnickú tvorbu priblížil prítomným aj tým, že predniesol svoju krátku báseň Snehová žena. Pre porovnanie hneď nasledoval jej prednes v ukrajinskom jazyku („Żinka zi snihu“). Obidva tieto jazyky sú si veľmi blízke, majú veľa podobných slov (napríklad, slovo zaujímavo v ukrajínčine znie „cikavo“, v poľštine „ciekawo“, čo u prítomných stredoškolákov vyvolávalo nielen úsmev na tvári, ale aj smiech) a história obidvoch národov čo ako bola bolestná, bola si blízka. Ale ako zdôraznil I. Jackanin, aj napriek tomu, že dejiny Poľska a Ukrajiny sú poznačené mnohými krutými a tragickými udalosťami, svet ide ďalej a treba hľadiť do budúcnosti.

To, že úryvky z vybraných diel majstrov pera zazneli v poľskom a ukrajinskom jazyku, len potvrdzuje, že slovo, poézia, obdobne ako pieseň sú bez hraníc, dôkazom čoho bol aj prečítaný úryvok Jackaninovej prózy „Dzjura“ (Diera), uverejnenej v spomínanom časopise Lublin.

Medzi hosťami boliavidníckemu publiku už známí užhorodskí spisovatelia Olexander Gavroš a Halyna Malyk, ktorých dopĺňala riaditeľka užhorodského vydavateľstva „Lira“ p. Olena Kucharska. Tá oboznámila prítomných s vydavateľskými plánmi „Liry“. Zakarpatský básnik a novinár O. Gavroš nerád hovorí o svojej literárnej práci. Snáď iba toľko, že „píše tak, ako dýcha a ako myslí“. Okrem poézie píše legendy a povesti pre deti (povešť o zbojníkovi Pynt'ovi) a so svojou knihou Cirkus Ivana Sily („Cyryk Ivana Syly“) začiatkom júna tohto roku zvíťazil v celoukrajinskej súťaži Korunovanie slova 2011 („Korunacija slova 2011“).

Detská spisovateľka Halyna Malyk tentokrát siahla po satire a zo svojej najnovšej satirickej knihy „Abrakadabra“ prečítala kratučkú časť. Po nezmyselnom nahromadení slov jazyk, ako dôležitý dorozumievací prostriedok zrazu prestal fungovať. Stalo sa to po zjavení sa akýchsi potvor, ktoré zamorili ľudí nákazou nezrozumiteľných abrakadabrov, následkom čoho ľudia prestali rozumieť jeden druhého: rodičia nerozumejú svojim ratolestiam a opačne, nadriadení nerozumejú svojim podriadeným a opačne, politici nerozumejú pospolitému ľudu a opačne... Teda, pre satiru veľmi vďačná téma.

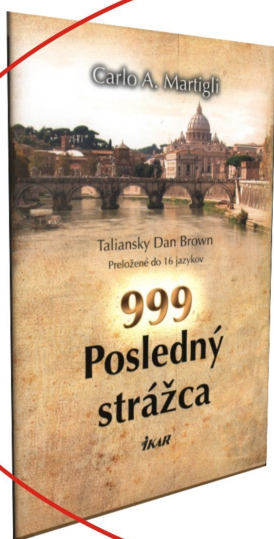
Nuž, a v čom spočíval zmysel tejto besedy? Ivan Jackanin ho vyslovil v slovách, ktoré nepotrebujú komentár. Svidníčania žijú v oblasti, hraničiacej s Poľskom, kam často chodia nakupovať do Dukly, Krosna či Rzesowa. Ale nebolo by na škodu, keby okrem nákupov materiálnych vecí sa započúvali aj do ľubozvučnej poľštiny. Snáď u niektorých študentov tento slovanský jazyk, nám tak blízky, vzbudí záujem o jeho štúdium a prekladateľskú činnosť.

Nadežda Varcholová

Police plné kníh

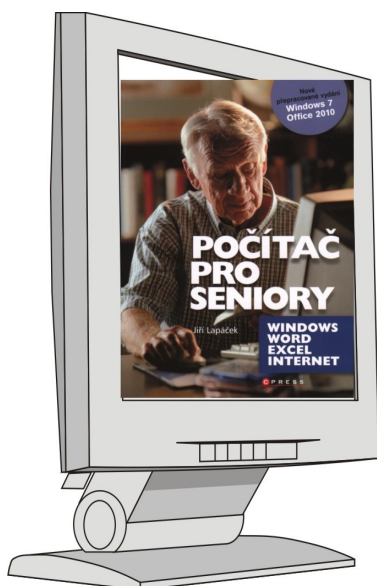

Nájdete v našej knižnici

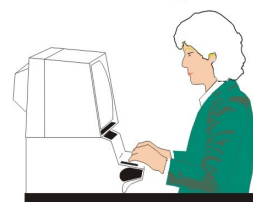

MARTIGLI, Carlo A.: 999 Posledný strážca.
Z tal. orig. prel.: Daniela Reichstädterová,
Zlatica Sehnalová. -
Bratislava : Ikar, 2011. - 333 s.

Aké tajomstvo ukrýva latinský epitaf vytesaný na hrobke Giovanniho Pica della Mirandolu vo Florencii? A prečo bola hrobka v júli 2007, takmer päťsto rokov po smrti filozofa, opäť otvorená?... Tento román vás pozýva na výpravu časom, priestorom a tajomstvami ľudského poznania.

LAPÁČEK, Jiří : Počítač pro seniory. Vydání pro Windows 7 a Office 2010. - Brno : Computer Press, 2011. - 216 s.

Táto publikácia je určená predovšetkým seniorom, ktorí cítia pri stretnutí s počítačom tak trochu rozpaky. Mala by im ukázať, že sa niet čoho báť, nič sa nedá pokaziť, a pokiaľ vzniknú drobné problémy, tak sa vždy dajú vyriešiť...

BEAU, Daniel : Čarovný modrý vták.
Z francúzskeho orig. prel. Marta Činovská ; ilustr. Carlos
Busquets. - Bratislava : Viktoria Print, 2010. - 91 s.

Bol raz jeden škriatok, ktorý sa volal Valentín.♥

Ten sa zamiloval do krásnej Klementínky.

Ale načo potreboval čarovného modrého
vtáka...? Tu je príbeh o dobrodružstvách,
patáliách a nebezpečenstvách, do
ktorých sa dostal Valentín,
keď sa snažil získať si lásku
krásnej Klementínky.

FRANCIS, Dick - FRANCIS, Felix : Chybný krok.

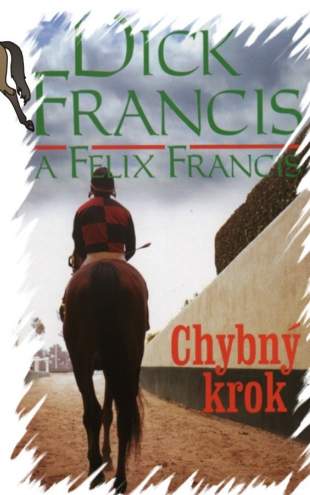
Z angl. orig. prel. Oľga Kralovičová. - Bratislava,
Slovenský spisovateľ 2011. - 255 s.

Keď zranenie vyradí kapitána Toma Forsytha z bojov
v Afganistane, vráti sa domov k matke, úspešnej
trénerke dostihových koní, a otčimovi, s ktorými
už roky neudržiaval takmer nijaké vzťahy...

Zaskočí ho ovzdušie plné napätia a keď najlepší
kôň jeho matky dobehne posledný v pretekoch,
ktoré mal bez problémov vyhrať, Tom tuší, že na
vine nebude len zlá forma favorita...

Galéria slávnych osobností v oblasti písma a kníh

- **Jiří MELANTRICH (Rožďalovský) z Aventina (tiež z Aventýna, pôvodne Jiří Černý Rožďalovický, asi 1511-1580).** Bol významný český renesančný tlačiar a nakladateľ. Zo svojej tlačiarne postupne vybudoval veľký tlačiarenský a nakladateľský podnik európskeho významu. Základom jeho edičnej činnosti sa stala biblia, ktorú vydal asi štyri alebo päťkrát (tzv. Bible Melantrichova nazývaná tiež Melantriška). Trikrát vydal Nový zákon a tiež širokú paletu ďalšej náboženskej literatúry určenej katolíckym, luteránskym či utrakvistickým zákazníkom. Venoval sa aj tlači humanistickej literatúry a latinským básnickým zbierkam. Spolupracoval s presláveným talianskym lekárom a botanikom Pietrem Andreou Mattiolim na českom a nemeckom vydaní jeho Herbára. Venoval sa však aj tlači rôznych príručiek a slovníkov, právnickej literatúry, ale tiež aj lacných zábavných knížiek ľudového čítania. Jiří Melantrich bol tiež členom mestskej rady Starého Mesta pražského. V roku 1557 mu bol udelený šľachtický titul a erb. Po roku 1576 začal spolupracovať s Danielom Adamom z Veleslavína (jeho zať), ktorý tlačiarenský podnik po Melantrichovej smrti prevzal.

Zdroj: http://www.vzacne-mince.sk/detail_tovaru.php?UG_hodnota_id=17&UG_page_zq=1&ug_preselfl=q%60%60umfljmdd%60ruqjdcnsmf%5Eddtjp-qgq

- **Adolf RUSCH (15. st.).** Muž, ktorému sa bude do roku 1911 hovoriť „tlačiar bizarného „R“, než v ňom bude zistený Adolf Rusch, vyreže v roku 1464 v Nemecku tlačenú podobu písanú okrúhlu humanistickú minuskulu, tzv. antikvu. Prvé tlačené latinské písmo! Z vlasti kníhtlače sa nezávisle od Ruscha dostala tlačená antikva i do Talianska. Zásahu na tom majú K. Sweynheim z Gutenbergovho Mohača a A. Pannartz, ktorí rok po Ruschovi, v roku 1467, tlačia kúsok od Ríma v kláštore Subiaco písmom značne okrúhlym Ciceronove listy. Veľkosť tohto písma bude neskôr v typografii nazvaná cicerom.
- **Peter SCHÖFFER (1425-1502-3).** Johann Fust v roku 1455 vysúdil Gutenbergovu tlačiareň a povolal do nej jeho žiaka. Bol to Schöffer, ktorý tu vytlačil nádherný Mohučský žaltár. Ďalšia slávna tlač – Schöfferova biblia – je zaujímavá svojim písmom – gotikoantikvou, spolovice písmom lomeným, spolovice okrúhlym z Talianska. Ani ryba, ani rak – proste jedno z početných typov, ktorým sa hovorilo bastarda. Schöffer je tiež označovaný za tvorca bastardného písma zvaného švabach, ktorý v 16. st. vytlačil i v Čechách antikvu. Až Josef Dobrovský rehabilitoval latinku.

Prameň: SOUČEK, Ludvík. *Co zavinil Gutenberg*. - Praha : Albatros, 1975. - 76 s.

V tomto čísle nášho časopisu sa budeme venovať slovám, resp. slovným spojeniam, ktoré sú považované za chybné, teda nespisovné a uvedieme ich správnu spisovnú podobu a odôvodnenie z hľadiska spisovnej slovenčiny.

- **Aerolínie** – výslovnosť. Slovo aerolínie a iné, ktoré majú základ aero-, je gréckeho pôvodu a vo výslovnosti sa nemení. Slovo vyslovujeme tak, ako ho píšeme, teda aerolínie.
- **Akonáhle** – len čo. Namiesto spojky akonáhle používame spojku len čo.
- **A propos** – apropos. Slovo píšeme podľa výslovnosti, teda apropos.
- **Bol ste** – boli ste. Pri vykaní je sloveso v množnom čísle pripojené prídavné meno alebo zámeno v jednotnom čísle: Boli ste sám.
- **Častokrát** – často. V jazykovom prejave sa stretávame s výrazom častokrát. Lepšie je používať jednoduché často, nie častokrát.
- **Dozadu** – pred. Namiesto chybného výrazu dozadu (dva roky dozadu) používame správne predložku pred (pred dvoma rokmi).
- **Helsinki, Helsínk**. Názov Helsinki sa skloňuje podľa vzoru žena. Ako cudzie slovo sa píše s mäkkým i a v 2. páde má tvar Helsínk, nie Helsiniek.
- **Hnilý** – zhnitý. Spisovná slovenčina má tvary - zhnitý, zamrznutý, podarený, nie hnilý, zmrzlý, zdarilý.
- **Hrajem** – hrám. Od slovesa hrať je prítomný čas - hrám, hráš, nesprávne - hrajem, hraješ.
- **Jur** – skloňovanie. Slovo Jur sa skloňuje ako dub. Hovoríme a píšeme v Jure. Forma v Juri je nárečová. Podobne hovoríme v Zohore, nie v Zohori.
- **Insitný** - výslovnosť. Prevzaté slovo insitný sa vyslovuje so spoluhláskou s, teda insitný, nie inzitný.
- **Kdežto** – kým, avšak, naproti tomu. Namiesto zastaranej spojky kdežto používame výraz kým, avšak, naproti tomu.

Ludmila Očipková

Viete, že... ?

- ➔ **Abreviácia** (lat.) skracovanie, skrátenie. Skrátka v písme; abreviatúra.
- ➔ **Abstrakt** (lat.) stručný výťah z obsahu článku, kapitoly alebo knihy, zachytávajúci podstatné údaje s presným udaním prameňa; stručný referát; stručná odborná informácia.
- ➔ **Adab** (arab.) arabská próza v 8. až 15. storočí.
- ➔ **Adaptácia** (lat.) prispôsobovanie, prispôsobenie sa podmienkam, situácii vo všeobecnosti. O.i. úprava dramatického alebo literárneho diela na filmové účely, pre rozhlas, televíziu apod.
- ➔ **Addendum** (lat.) o.i. dodatok, prídavok, príloha.
- ➔ **Adespotum** (gréč.) menšie anonymné dielo, ktoré nemožno prisúdiť určitému autorovi
- ➔ **Ad litteram** (lat.) doslovne; v pravom zmysle slova.
- ➔ **Ad marginem** (lat.) na okraj, na margo, ako dodatok, poznámka.
- ➔ **Ad usum** (lat.) pre potrebu; pren. knihy s upraveným obsahom (napr. vypustené mravne a politicky nevyhovujúce miesta)
- ➔ **Aforizmus** (gréč.) stručný výrok obsahujúci vtipnú, výstižnú myšlienku, postreh. Krátka forma reflexívneho či satirického charakteru.
- ➔ **Aktofotografia** (lat. + gréc.) snímání tlačených i písaných dokumentov alebo iných kontrastných predlôh opticky priamo na fotografický papier pomocou osobitného zariadenia; aktografia.

Úsmev, prosím...

Matka hreší dcéru, ktorá žobrákovi pod Michalskou bránou hodila do klobúka 2 €.
Dcéra jej hovorí:
- Ale, mami, veď to bol náš triedny.

Predám deväťzväzkový náučný slovník.
Značka: Moja žena vie všetko lepšie.

Mamička na pieskovisku synčekovi:
Nebi toho chlapčeka lopatkou po hlave...
Spotíš sa a prechladneš...

Inzerát: - Osamelý muž sa rád zoznámi so sympatickou ženou. Prosím foto.
Na inzerát odpovedala pani Anna.
Priložila aj svoju fotografiu.
O pár dní dostala odpoveď:
- Až taký osamelý zase nie som.

Ked' sa rozdvójime nič my
nespravíme, a keď sa spojíme,
všetko rozdvójime

Štyri dupitance, štyri pot'ahance
a dva popichance, jedenásty
chvost

Visí pani bez slovka, žiari
ani žiarovka

Letí, hudie, píska a dverami
trieska

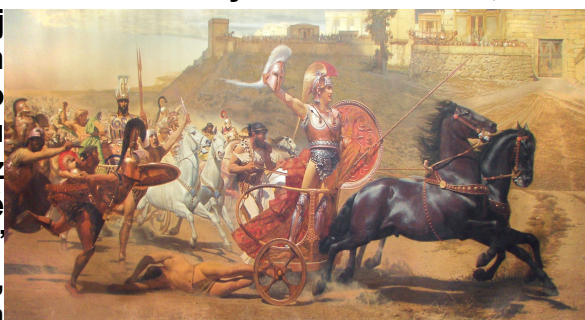

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike budeme na pokračovanie uverejňovať tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonalí tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

ACHILLOVA PÄTA (*slabá stránka, slabina niekoho, slabé, zraniteľné miesto*)

O Achillovi vieme, že bol najväčší hrdina trójskej vojny. Jeho matkou bola bohyňa mora Thetis, ktorá malého Achilla hneď po narodení vykúpala v rieke Styx, ktorej voda mala čarovnú moc. Thetis ponorila dieťa do vody dolu hlavou tak, že ho držala iba za pätičku. Vplyvom zázračnej vody sa telo dieťaťa obalilo neviditeľným ochranným pancierom, čo mu malo zabezpečiť nezraniteľnosť. Iba päta, za ktorú matka svoje dieťa držala, zostala bez pancierovej pokrývky. Tak to bolo jediné miesto, ktoré mal Achilles zraniteľné. Keď vypukla vojna proti Tróji, napriek vôli matky, ktorá poznala osud svojho syna, pridal sa Achilles k achájskym vojskám strojúcim sa do vojny. Vo vojne, ktorá trvala takmer

desať rokov, dosiahol Achilles vďaka svojim schopnostiam a priazni bohov, ako aj vďaka nezraniteľnosti, mnoho víťazstiev. Tieto úspechy mu závidel aj veliteľ achájskych vojsk Agamemnón, ktorý na neho žiarlil, čo vyvolávalo časté spory. Po spore s Apollónom sa jeho osud naplnil. Poradil Paridovi, únoscovi krásnej Heleny, aby svoj luk namieril na Achilla a potom sám usmernil letiaci šíp na jeho jediné zraniteľné miesto – na pätu. Achilles si šíp z päty vytrhol, ale s vytekajúcou krvou sa vytratil aj sila z jeho tela a hrdina skonal.

Preto sa o málo poznaných a citlivých vlastnostiach ľudí hovorí ako o Achillovej päte. Tento termín sa dostal aj do lekárskej terminológie.

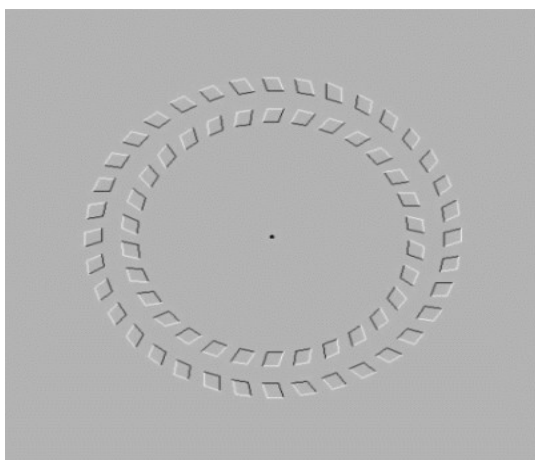
Prameň: Mičáková, Nadežda. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia* / zost. Nadežda Mičáková. – Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. - 39 s. - ISBN 80-85147-25-4

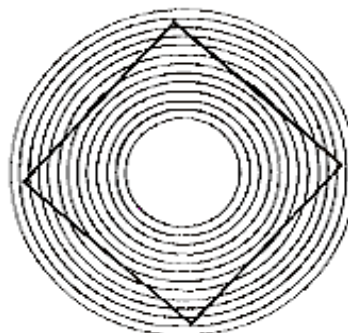
Čas na zábavu

Optické ilúzie

Pozerajte sa na bod v strede a zároveň sa približujte a vzdiaľujte od monitora.
Kruhy sa začnú pohybovať.

Zdajú sa vám strany tohto štvorca ohnuté? Verte alebo neverte, ale sú úplne rovné.

Medzinárodný rok lesov 2011 bol vyhlásený OSN rezolúciou č. 61/196 z 20. novembra 2006. Hlavný slogan: „**Forest for People**“ – „**Les pre ľudí**“ zdôrazňuje prepojenie človeka s lesom,

úlohu človeka pri udržateľnom
Cieľom je teda a posilniť trvalo

lesov, ochranu všetkých typov byť využívané aj generáciami.

roka lesov 2011 odbornej tak Predstavuje prezentovať odborné celosvetovom

Medzinárodný nadväzuje na ktorý bol UNESCO ako **biodiverzity** a cieľom bolo všeobecného problematike rôznych spoločnosti.

zviditeľňuje dôležitosť ochrane a rozvoji lesov. zvýšiť povedomie udržateľné obhospodarovanie prírody a rozvoj lesov tak, aby mohli budúci Aktivita

Medzinárodného sú určené ako i širokej verejnosti. jedinečnú výzvu lesníctvo, poskytnúť informácie v meradle.

rok lesov 2011 predchádzajúci rok, vyhlásený **Medzinárodný rok** jeho hlavným rozšírenie povedomia o biodiverzity na úrovniach

V priebehu roku 2011 budú lesníci na celom svete pripravovať mnoho akcií a materiálov pre verejnosť o lesoch a lesníctve, podobne ako to robia v rámci podujatí **Lesníckych dní**. Hlavným koordinátorom týchto aktivít je *Národné lesnícke centrum - Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen*.

Zdroj: <http://www.lesnapedagogika.sk/sk/zlozka.php?content=185>

Podduklianský knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku, 8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>, e-mail: doplnovanie@podduklianskakniznica.sk, tel.: 054 7882191. Zodp. red.: Mgr. Kamil Beňko. Zostavila: Nadežda Mičáková